

Negocis que ja són història...

La producció canetenca de begudes carbòniques

JOAQUIM PERA I ISERN

A la memòria d'en Ramon Romeu i Llanas, un apassionat pel tema.

Altra volta amb el reciclatge

Des de fa uns anys els nostres gestors polítics, de tots els nivells, ens insisteixen constantment sobre les virtuts del reciclatge, convertint aquesta pràctica en una obligació ciutadana, fins i tot recollida per les ordenances municipals. En realitat, ens hem creat una necessitat que fa unes dècades no existia; ara s'ha traspassat al

ciutadà la responsabilitat final d'un model de creixement econòmic que, quan el veiem definit en un fulletó electoral, té, gairebé sempre, l'inefable terme de "desenvolupament sostenible". Ben mirat es vol presentar el reciclatge com a símbol d'una societat del benestar moderna, avançada i amb projecció de futur (?); quan, en realitat, la necessitat de reciclar no és sinó el resultat final d'un

m o d e l consumista del que en som participants actius i per tan responsables, vulguem o no; tot i que cal no oblidar que històricament hi ha hagut d'altres models i g u a l m e n t "sostenibles".

Actualment un dels símbols més visibles del reciclatge són les deixalleries municipals – algunes amb premis i reconeixements internacionals; tot i que en moltes ciutats i pobles, no tan sensibilitzats

com el nostre –o potser amb carrers més amples-, el més habitual és trobar els contenidors escampats pels carrers, símbols del consumisme que donen una nota de color al mobiliari urbà. D'aquesta història recent del reciclatge la degana –per més antiga- de totes les deixalles domèstiques és sense cap mena de dubte l'ampolla de vidre (la dels i glús verds per entendre'ns). La necessitat de desfer-nos d'aquest fràgil envàs, fet d'un material gairebé indestructible al pas dels anys, va sorgir a partir del dia que les botigues i grans superfícies van decidir no recuperar més els envasos buits –aquells que ens abonaven al retornar-los-, tot al·legant problemes sanitaris o logístics, derivats sobretot de la seva gestió de retorn al fabricant. La pretesa "cultura moderna" del usar i llençar va arribar als envasos de begudes a la dècada dels anys 80's. Aquest estat de coses ha fet que els envasos de vidre tinguin actualment una vida curta, curtíssima, de setmanes o mesos; aquest fet inexorable del progrés ha portat als modestos envasos de vidre més antics, sobretot les ampolles supervivents, a ser apreciats objectes de col·leccionista, encara no m'atreveixo a dir-ne peces de museu, però temps al temps. Des de les darreries de segle XX tan sols han sobreviscut, retornant a l'envasador, els envasos de

Sifó Carbòniques Genis

begudes distribuïts a l'engròs quan el client és un bar, restaurant o hotel, però fins i tot aquests grans consumidors s'estan passant a l'envàs no retornable.

Una troballa especial

Passejant els diumenges al matí per Sabadell, el meu poble adoptiu, m'agrada acostar-me a un dels llocs més freqüentats pels sabadellencs -a més de la Rambla, és clar-, és el mercat de vell, una mena de "mercat de la puça" a nivell local; un lloc on els brocanters ofereixen tota mena d'antiguitats i andròmines a curiosos i col·leccionistes. En un

vermut amb sífó, l'indissociable raig d'aigua carbònica que tonificava i allargava la beguda dominical a les taules de bars com l'Espanyol, l'Unió, Can Calixtru o Can Pejo. Vaig negociar un preu, sempre excessiu, i el vaig salvar de la seva condició humiliant en el terra d'aquella parada, en poques setmanes el sífó d'en Sardà va compartir espai amb altres congèneres sobre el bufet del menjador de casa. Aquesta anècdota personal està en l'origen d'aquest escrit, un fet casual que va despertar-me una lletania de records viscuts al carrer de Sant Antoni; records relacionats amb aquesta indústria local que,

malgrat ser discreta a nivell de moviment econòmic, era globalitzadora en termes actuals, doncs arribava a totes les llars canetenques. Qui no recorda les gasoses de litre amb tap articulad (popularment malnomenades també «gracioses») amb les que es batejaven els gots de vi a les taules canetenques?; o aquell vehicle blau d'en "Tripes", sense volant, immers en un fum infecte de gasoli i un soroll particular, que ara no passaria ni una iteuve africana, tot repartint gel, begudes i sífons porta a porta pels carrers i cases de Canet?.

Vaig pensar que era el moment de fer un escrit per salvar de l'oblit històric aquella activitat econòmica, modesta, però popular en la seva

vessant social. Un escrit sense cap pretensió científica, ni tan sols exhaustiva pel que fa al volum de negoci, simplement vol donar fe i testimoni d'uns noms i unes empreses que ens van acompanyar durant anys a les nostres taules, i que van quedar gravades, per sempre més, en el nostre record i, com a tals, són ja part de la història del nostre poble.

D'on surt la documentació

Recollir documentació sobre aquest tema va resultar-me fàcil, m'explicaré: la casualitat va fer que en una conversa amb l'amic Xavier Mas, on li vaig manifestar el meu interès pel tema carbònic, en Mas va posar-me en antecedents en el sentit que el meu no era pas un interès inèdit (una vegada més); ell tenia coneixement, a través d'en Carles Saiz, que un fabricant jubilat de Mataró estava preparant un llibre sobre els productors de begudes carbòniques del Maresme; aquest estudiós era el senyor Ramon Romeu i Llanas, traspasat ara fa tres d'anys, era fill d'en Fidel Romeu, el fabricant de l'acreditada marca de gasoses i sífons "La Perla" de Mataró, marca que qui més qui menys coneix en el Maresme. En Ramon Romeu, a mitjans dels anys 90's, havia demanat informació a en Saiz sobre un fabricant de carbòniques canetenc, de resultes d'aquest contacte en Romeu li havia fet a mans un mecanoscrit original sobre els fabricants canetencs que ell havia documentat. Havent-me facilitat en Xavier Mas aquest document original del senyor Romeu, procediré a fer una descripció resumida dels continguts del seu treball de recerca, un treball inèdit però ben documentat, fet amb el interès i passió d'una persona del ram. Per tant vull deixar clar que la documentació que ve a continuació és resultat de la bona feina del senyor Romeu, per a qui va tot la meua admiració i reconeixement pel seu treball.

Relació de fabricants documentats a Canet:

Francesc Parera i Planet "La Canetense"

El primer fabricant de carbòniques que tenim documentat a Canet va ser en Francesc Parera i Planet, en vida va ser una persona molt activa, idealista, solidari i molt altruista, potser per aquests valors va ser també, en la seva joventut, un destacat dirigent sindicalista

Sífó d'en Sardà, fabricant canetenc del carrer Església

d'aquests dies, vaig divisar, enmig d'una parada de plats, llibres i quincalles varies, una imatge que m'era familiar: la silueta del santuari de la Misericòrdia serigrafiada sobre un sífó; efectivament, era un sífó d'en Sardà, el fabricant canetenc del carrer de l'Església. Un objecte quotidià que fa unes dècades havia format part del rebost dels canetencs amants del

Sifons de la Cooperativa «la Canetense»

(signant de l'acta fundacional de la UGT de l'any 1888) i un reconegut líder cooperativista; va ser responsable i gerent durant un temps de la Cooperativa "la Canetense", que com sabeu, junt amb l'altra cooperativa "la Constància" van sorgir de l'escissió, l'any 1886, de la primera cooperativa local i del país dita "la Companyia", fundada l'any 1865. En Parera instal·là una primera fàbrica de gasoses i sifons a la seu mateixa de "la Canetense", al carrer de la Caldeta Alta núm. 4; segons sembla aquesta indústria carbònica va servir durant algun temps per emparar legalment l'activitat cooperativista, consentida però no legalitzada oficialment per les autoritats. A l'any 1893 trasllada l'activitat industrial al Torrent dels Lledoners, 23 (Can Dalmau) on va continuar l'envasat de gasoses i sifons amb el mateix nom. Sembla clar que "Cooperativa La Canetense" va ser una indústria de carbòniques modesta, de poca producció i clarament orientada al mercat local; inicialment tan sols va tenir la competència del fabricant arenyenc Riera, després en

vingueren d'altres. En Francesc Parera sembla que es va anar desvinculant del negoci (i de la cooperativa) quan va començar a regentar altres negocis d'hoteleria: un establiment conegut com el cafè d'en Parera, al lloc on hi ha hagut durant anys l'hotel "Mar Blau" dels Planet, ha quedat en el record de molts canetencs; o l'antic cafè d'en Verdura, situat al Carrer Ample, que, quan el va agafar en

Parera, va batejar amb el nom de "La Unió" (nom que segurament obeeix a una reminiscència de la seva etapa cooperativista) i que va regentar fins a mitjans dels 40's. Va morir a una edat molt avançada que no hem pogut aclarir, doncs sembla que havia nascut l'any 1857.

De la seva activitat industrial han sobreviscut uns magnífics sifons de colors (blau, verd i topazi) que porten gravada a l'àcid la marca "Cooperativa la Canetense" i que hem trobat a les col·leccions d'en Fidel Romeu de Mataró i de l'Albert Pruna de Pineda, no han tingut tanta sort les gasoses petites de terç, que també envasava, i de les que pel que sembla no se'n conserva cap exemplar. Segurament aquest fabricant no va arribar a fabricar mai gasoses de litre. El final d'aquesta indústria carbònica no és massa precís, en Ramon Romeu el relaciona, entre altres causes, amb la competència de l'altre fabricant canetenc, en Verdura, però també d'altres forans com en Bertràn d'Arenys de Mar i en Jané de Mataró; per tant hem de pensar que el final devia produir-se a la dècada dels anys

20's, justificat pel fet que aquesta concentració de fabricants deuria suposar molta oferta per a un mercat local segurament estancat en aquells anys.

Josep Verdura i Móra

En Josep Verdura i Móra, era d'una casa canetenca coneguda popularment com "Cal Nan"; havia nascut al 1882 i va morir al 1932. Aquest empresari, tot i morir jove, va ser força emprenedor i va tocar diversos rams; entre els seus negocis comptava la seva participació en empreses de confecció canetenca, va regentar també l'establiment de "can Verdura" que anys a venir va ser el cafè "la Unió" del Carrer Ample. Una de les seves iniciatives empresarials fou la d'una fàbrica de gasoses i sifons, situada al carrer de Sant Jaume núms. 27-29, això era entorn l'any 1910. Ell no portava directament l'activitat d'aquest negoci, doncs la tenia confiada a en Pere Móra, un cosí seu. Aquesta indústria de carbòniques va perdurar fins l'any 1930. Segons en Romeu va plegar per manca d'interès o iniciativa del seu encarregat, a qui un temps abans ja havia cedit la direcció del negoci. Durant el temps que va funcionar la indústria de carbòniques d'en Verdura va tenir com a competidor local a en Parera, en els primers anys, i dels forasters Bertràn i Jané, esmentats abans. Volem destacar que va tenir la primera representació a Canet de les cerveses Damm i de l'acreditada casa alemanya de begudes carbòniques Sinalco.

Josep Maria Llauger i Busquets

En Josep Maria Llauger inicia l'activitat de fabricació de begudes carbòniques l'any 1932, un moment bo per aquest negoci al no haver-hi altres fabricants a Canet; instal·là la indústria al carrer de l'Església núm. 13, un local que fins als anys 80's estarà relacionat sempre amb aquesta activitat de la mà d'altres empresaris. La seva activitat es centra en la producció

Josep Maria Llauger i Busquets

i envasat de gasoses, sifons i taronjada de la marca Crush; la distribució de carbòniques la complementava amb la representació local de la marca de cerveses Damm, que havia quedat lliure després d'haver plegat en Verdura. Malauradament aquest negoci, molt connectat amb el consum immediat, va patir tot el trasbals de la Guerra Civil afectant-lo molt negativament. Superada la crisi, en Llauger torna a reprendre la producció l'any 1939, tres anys més tard però, pels volts de 1942, va decidir vendre el negoci al blanenc Gallart; comenta en Romeu, en el seu escrit, que en la decisió d'en Llauger desfer-se del negoci hi va influir el fet que s'havia fet mal en un accident laboral, al ferir-se un braç en el perillós procés d'omplir sifons. Cal recordar que la feina manual d'omplir envasos de vidre a alta pressió podia provocar el trencament i consegüent explosió de l'envàs, comportant-se els fragments de vidre com a veritable metralla; un perill que es podia fer extensiu als consumidors; raó per la qual va fer que, amb els anys, la normativa d'aquesta indústria obligués a folrar els envasos de sífo amb unes antihigièniques fundes de plàstic, que uniformitzaven les ampolles i alhora amagaven les boniques

serigrafies originals que cada marca havia gravat sobre el vidre.

Bru Gallart i Pagès

La família Gallart havia estat relacionada amb la fabricació de carbòniques i gel des d'abans de la guerra a Calella i també a Blanes, d'on eren originaris els Gallart. L'any 1942, aprofitant l'avinentsa, Bru Gallart compra la fàbrica d'en Llauger. En Gallart manté la producció de gasoses i sifons, així com vàries representacions, durant els vint

Bru Gallart i Pagès

anys que dura la seva explotació, ubicada sempre en el mateix local del carrer de l'Església. En Gallart va envasar amb marca pròpia "Carbónicas Bruno Gallart"; és de destacar la magnífica vista del santuari de la Misericòrdia, serigrafada en vermell o blanc sobre les ampolles dels seus productes. Quan decideix plegar a començaments dels 60's ven la fàbrica a en Jordi Sardà.

Joaquim Genís i Sala

Les "Carbónicas Genís" o "Productos Nisge" és una altra de les indústries de begudes carbòniques en el Canet dels anys 60's i mitjans dels 70's. El patró fou en Joaquim Genís, un barceloní que s'instal·là a Canet l'any 1936. No va ser fins l'any 1958 que va entrar en el ram. Inicià la fabricació de gasoses al carrer Sant Isidre, 14; en aquell moment té com a únic competidor

Joaquim Genís i Sala

directe a en Gallart del carrer de l'Església, a més dels forasters. Als anys 60's amplia el negoci a la Riera Buscarons, 91 (en aquell temps Rambla José Antonio) amb fàbrica de gel, sifons i begudes refrescants de taronja, llimona, kola i menta, crea una segona marca pròpia amb la que envasa ampolletes de quart, les "Especilidades Quin's" —nom derivat d'una enginyosa americanització del seu nom—, aquesta vessant de la seva producció en envasos de petit format va ser una iniciativa que no va acabar de prosperar, doncs el mercat ja es trobava molt colonitzat per les marques amb suport publicitari (Coca-Cola, Fanta, Mirinda, Pepsi, Kas, etc.). Genís, home emprenedor i negociant de mena, es troba amb un mercat ben servit, que, sense estar encara saturat, l'obligà a buscar una escletxa pròpia entre els consumidors canetencs, fet pel qual orienta el negoci vers una clientela de consum més familiar, al detall, els fulletons publicitaris que edita són força explícits en aquest sentit, s'ha de guanyar la fidelitat dels clients amb promocions, regals i tota mena de facilitats per comprar; també la distribució porta a porta, assegurava aquesta fidelitat, per una banda la comoditat del client i per l'altra el cobrament rabiós, aquest darrer aspecte és important, doncs li serveix per fer disminuir els costos financers de

Carbónicas "Genís"

Calle San Isidro, 14 - Teléfono 118

Tenemos el gusto de comunicar a nuestros clientes que hemos puesto en marcha la nueva planta embotelladora (adecuada con los más adelantos positivos de perfección, nitidez y automatismo) con la elaboración y fabricación de las especialidades carbónicas que se detallan, esperando será del placer y gusto de ustedes.

- Gaseosa
- Limonada Genís
- Sifón
- Kola - Genís
- Naranja Genís

NOTA.- Toda envase está marcada al fuego, siendo sus cierres de plástico, y con la modalidad de que las especialidades van provistas de una funda de plástico rotulado a nombre de "CARBONICAS GENIS". Fabricante núm. 5596

REPARTOS A DOMICILIO

Ventas en Rambla José Antonio, 91 - Tel. 90
Ventas en Calle San Isidro, núm. 14 - Tel. 118

Nuestra organización comercial, nos permite asegurar a nuestros clientes un servicio rápido de reparto, una gama de especialidades garantizadas y asequibles en precio, a la par de la pureza de aguas y automatismo en el lavado de botellas.

Canet de Mar, a 1 de marzo de 1963.

SEÑORA AMA DE CASA.- Carbónicas GENIS, le ofrece como obsequio y promoción de consumo, por cada caja de CERVEZA, VINO o GASEOSA que adquiera, una botella de litro de nuestras especialidades tales como NARANJADA, LIMONADA, KOLA y GASEOSA (clase superior).

La Gaseosa es una Bebida casera, muy bien aceptada en España, desde los años 1.800, su composición, partiendo de una purificación de agua y filtraje de la misma, añadiéndole, limón y azúcares, mezclándolo en máquinas modernas y adecuadas con el Acido Carbónico, nos presenta una excelente y perfecta bebida, carbonatada, muy digerible de excelente sabor, que sola o mezclada con vino o cerveza, aligera el presupuesto familiar a la par que es un compendio indispensable para toda mesa familiar.

NOTA IMPORTANTE.- Tal y como en el anverso de esta circular indicamos, que los envases son prestados en calidad de depósito, por lo que no es problema que cada ama de casa no disponga de una caja de 10 botellas de Gaseosa, que Carbónicas Genís, le ofrecerá y suministrará.

l'explotació. En Genís també representa i distribueix per Canet marques d'altres productes com: aigua Burriach (envasada a Cabrera de Mar), vins Auladell, xampany Blancher, llet Rania i la cervesa Cruz Azul; marques totes elles que no estaven compromeses pels altres competidors locals, com en Sardà -de qui parlarem tot seguit-, o per en Josep Fabrè; aquest darrer, que és només distribuïdor, compta en els seus actius la representació de dues marques emblemàtiques d'aquells anys: la cervesa Moritz i les gasoses La Perla de Mataró. Per tant hem de deduir que la competència deuria ser considerable. De la seva publicitat ens ha arribat una històrica nota de preus de l'any 1963: la gasosa de litre 2'50 ptes; el sifó a 2 ptes; les taronjades, llimonades i coles de litre a 6 ptes; la cervesa d'un terç 3'50 ptes. Carbòniques Genís va plegar l'any 1976. En l'anecdolari canetenc... qui no recorda el vehicle de distribució d'en Genís?, un "dúmpier" que ara en diríem "tunejat", pilotat pel seu germà i nebots, que tres cantonades abans d'arribar, un soroll terrible de motor precedia a un núvol negre que envoltava l'andròmina; tanmateix però, complia molt bé amb la funció d'avisar a les mestresses de que ja podien preparar el caixó buit de gasoses o que podrien posar gel a la nevera, arribava en Genís.

Jordi Sardà i Queralt

En Jordi Sardà, cosí dels fabricants de gasoses Caballé de Mataró, compra el negoci a en Bru Gallart, l'any 1963. La planta envasadora de gasoses i sifons la manté a la seva seu tradicional, l'històric local del carrer de l'Església. L'evolució de les carbòniques Sardà però serà diferent de les que hem vist fins ara; el pare Sardà, juntament amb el seu fill Josep Maria, que entrà també en el negoci, donen un impuls definitiu a la indústria fent-la créixer fins arribar a un volum de negoci important pel que fa a aquest tipus d'activitat. Al llarg de més de 25 anys els Sardà ocupen

un lloc important en el negoci de les carbòniques, produint marca pròpia i com a distribuïdors d'altres marques, tan a Canet com a pobles de la rodalia. Cal senyalar que una part d'aquest èxit comercial va venir ajudat per la conjuntura històrica del moment, sobretot la transformació social que experimenta el país a partir de mitjans dels 60's: el consumisme, el turisme, l'augment en el nombre de bars i sobretot la publicitat de masses; tot plegat va suposar un canvi d'hàbits socials en el que el consum de carbòniques va superar de llarg l'estricta àmbit domèstic al que havia estat restringit fins aleshores. Els Sardà, passant els anys, van posar més èmfasi en la seva vessant de distribuïdors i representants de varies marques conegudes, mantenint però encara la producció pròpia de gasoses i sifons que continuaven tenint a Canet el mercat de consumidors tradicional. Va ser a finals dels 80's quan cessa la seva activitat com a fabricants i envasadors amb marca pròpia, per dedicar-se plenament a la distribució dins un grup empresarial molt més potent (CORATAMA) d'àmbit comarcal. Amb aquesta baixa, desapareixia per sempre de Canet la fabricació de begudes carbòniques, una activitat industrial que hauria durat uns cent anys, una indústria modesta però que ens va aportar una infinitat de moments agradables al paladar. A partir d'aquell moment tota la beguda consumida a Canet es portada des de fora, tan pels distribuïdors locals com pels forasters.

Que hi ha darrera una ampolla

Llàstima que els envasos de sífo o gasosa siguin objectes inanimats i com a tals no parlin, serien una font històrica de primer ordre; doncs, tot i la seva modesta condició, van presidir les taules canetenques durant més d'un segle, taules de tota condició: riques i modestes, progressistes i encarcerades, en una època, val a dir, que encara es parlava a les taules -sense televisió-, quan un

àpat diari era també una reunió familiar on es discutia i s'arreglava el món, el familiar i l'altre. Penseu que una mateixa ampolla de sífo o gasosa canviava de taula cada setmana, quantes històries ens podrien explicar!. D'aquí ve el meu respecte cap aquests envasos, fruit si voleu d'una deformació professional de fer parlar als objectes inanimats a través de l'arqueologia. Una segona faceta que com historiador m'interessa està relacionada amb les marques i missatges publicitaris que mostren les ampolles, sobretot les de sífo; recordem que les etiquetes encolades de paper eren poc habituals en els envasos dels anys 50's i 60's, en aquells temps s'estilava més la marca impresa en serigrafia o relleu sobre el mateix vidre de l'envàs, de manera que no calia preocupar-se per l'etiquetatge. En el cas dels sifons aquesta nova tecnologia gràfica sobre vidre, la serigrafia, passava a substituir la tècnica que mostren les ampolles més antigues que portaven la marca gravada a l'àcid fluorhídric o eren gravades amb la tècnica del sorrejat; uns envasos que predominaran durant la primera meitat del segle XX; algunes d'aquestes ampolles marcades amb àcid són veritables obres d'art i són molt apreciades pels col·leccionistes. Un altre dels canvis importants va ser la

substitució dels caps metàl·lics dels sifons pels capçals de plàstic en un moment avançat dels anys 60's; aquesta substitució va venir forçada també per la normativa sanitària, doncs el cap metàl·lic era fabricat utilitzant un aliatge de plom (87%) i antimoni (13%), i el plom quan es degrada és susceptible de produir enverinament per la ingesta continuada de les partícules d'òxid de plom que es podien despendre (la malaltia del saturnisme). Aquest canvi però, no va afectar el fet que es conservessin els envasos de vidre antics; avui es possible de trobar encara supervivents transformats d'aquella època: un capçal nou de plàstic però amb el vidre original dels anys 30's o 40's, amagat sota la funda de plàstic que també va imposar la normativa de seguretat. Els motius representats a les magnífiques serigrafies que mostren algunes marques constitueixen un referent de la història i simbologia de cada poble. Per exemple a Canet, en Francesc Parera, responsable de la Canetense, mostra gravada en els seus envasos a una guardiola, símbol de la cooperativa; als anys 40's, el fabricant Gallart reproduïx la façana i el nom del santuari de la Misericòrdia com a símbol local de la seva marca; el mateix tema, actualitzat, el continua en Sardà uns anys més tard; en Genís, en canvi, hi fa aparèixer un nen

Imatge del sífo d'en Sardà

assegut tocant el tambor, suposo que per remarcar el caràcter familiar del seu producte. Molts fabricants ubicats a pobles costaners com Canet decoren les seves ampolles amb temes de marina: platges, barques o perfils de la costa, inclús en algun apareixen els primers turistes prenent el sol a la platja; altres s'inventen escuts heràldics propis, jugant amb el seu nom, així com també motius al·legòrics a la seva marca. Fent un cop d'ull als missatges publicitaris gravats sobre les ampolles, n'hi ha un dels anys 60's que m'ha cridat l'atenció i que devia fer el seu efecte per la seva modernitat tecnològica, diu així: "Agua esterilizada y tratada con rayos ultravioleta" (Quina por!). Una altra llegenda impresa, comuna a la major part d'envasos, és la que anunciava "sifón higiènic"; es referia que, al ser el sífo un envàs hermètic, el contingut no podia ser tocat més que pel fabricant envasador; encara que el pas dels anys i sobretot la funda plàstica protectora, que impedia una bona neteja exterior, van contribuir a que l'aspecte d'alguns exemplars fos llastimós amb una capa d'engrut considerable, fet que contrastava amb la llegenda impresa, encara visible, de "sifón higiènic". Els primers sifons van aparèixer en el segle XIX, inicialment és un producte elitista i esnob de la incipient burgesia, els primers envasadors són farmacèutics i establiments hospitalaris (les ampolles de sífo més antigues conservades a la col·lecció Romeu són de l'Hospital de la Santa Creu de Barcelona i d'algunes farmàcies barcelonines i parisenques) doncs l'aigua carbònica era considerada un producte terapèutic per alleugerir la digestió. En el darrer terç del segle XIX el producte és popularitza i socialitza, moment en el que apareixen els productors locals. Cal recordar que a Catalunya va ser el lloc de tot l'Estat amb més fabricants de carbòniques per poble; cada poble té com a mínim una, dues, sinó tres marques fabricant alhora; la xifra global és espectacular depassa de llarg els tres mil

Imatge del sífo d'en Gallart

fabricants a Catalunya, cinc mil a tot l'estat espanyol (l'any 1970), – és una col·lecció, pels que s'hi dediquen, difícil de gestionar, sobretot pel volum físic que suposa, i que no s'acaba mai.

Epíleg

Actualment els hàbits de consum han canviat i el sífo ha quedat relegat a una presència testimonial, les seves aplicacions ja no tenen res de terapèutiques, els seus companys de got són el vermut i el whisky i els envasos s'han tornat de plàstic reciclable. Per acabar dir-vos que jo, a Sabadell, tinc prop de casa una vella bodega que encara m'assorteix de sífo autèntic, d'aquells amb l'envàs de vidre, una reminiscència que no crec que duri gaire temps, però que de moment encara me permet fer el rotet terapèutic després de dinar, com abans. Si algun lector d'aquest escrit vol entrar més a fons en aquest suggestiu i digestiu món del col·leccionisme de sifons i gasoses podeu començar per

l'adreça d'internet: <http://sifones.iespana.es/>, on trobareu bona part dels contactes possibles actualment a tot el país. També dir-vos que a Mataró tenim un dels col·leccionistes més importants del món, pel que fa a nombre d'exemplars: els gairebé 5000 sifons diferents recollits amb passió pel Sr. Fidel Romeu, fill de l'iniciador de la nissaga Romeu i fabricant de "La Perla", constitueixen una referència mundial, sense cap dubte. Una altra col·lecció important, encara que més modesta, es la d'un apassionat de Pineda, l'Albert Pruna, que permet visitar-la a tot aquell aficionat que li ho demani. Finalment agrair al Sr. Fidel Romeu els seus aclariments tècnics com a mestre de l'ofici que és; també a l'Albert Pruna i el Sr. Ramon Romeu -fill- per la seva atenció. A tots tres gràcies per la seva col·laboració en aquest escrit.

JOAQUIM PERA I ISERN